

רבי שלמה וולבה

מתוך המכלול

רבי שלמה וולבה (תרע"ד - ט"ז בניסן תשס"ה) - מגדולי המשגיחים בדור האחרון ומחבר ספרים חשובים בתחום העבודה הרוחנית על פי תנועת המוסר. שימש כמשגיח בשיבת באר יעקב ושיבת גבעת שאול אותן הקים.

הרב שלמה וולבה (במרכז)

תוכן עניינים

- 1 ■ נעוריו וצעירותו
- 2 ■ אחרי המלחמה (ישראל)
- 3 ■ עלי שור
- 4 ■ מתלמידיו המשמשים כמשגיחים
- 5 ■ משפחתו
- 6 ■ ספריו
- 7 ■ מאמריו
- 8 ■ קישורים חיצוניים

נעוריו וצעירותו

נולד בברלין למשפחה משכילה. אביו, ד"ר אויגן (משה) וולבה, כתב כמה ספרים בהיסטוריה יהודית וכללית, וכן על איסוף אוטוגרפים. אמו, רוזה, באה ממשפחה אורתודוקסית, ונראה שהייתה אחראית לחינוכו הרוחני, כפי שהוא מציין בהקדמתו לספרו "עלי שור".

בגיל 16 כתב את ספרו הראשון, "הטבע אתה ואני", בשפה הגרמנית, ולאחר מכן הוציא אותו לאור בשוודית. בהמשך החל ללמוד פסיכולוגיה ופיזיקה בברלין, אך עוד קודם שהספיק לסיים את התואר הראשון הפסיק את לימודיו, ועבר ללמוד בפרנקפורט בשיבתו של הרב יוסף ברייער (נכדו של הרש"ר הירש). בסביבות שנת ה'תרצ"ג החל ללמוד בשיבת עץ חיים במונטרה שבשווייץ, שבראשותה עמד הרב ירחמיאל אליהו בוצ'קו.

בחורף ה'תרצ"ד, לאחר ששמע באקראי שתי שיחות מוסר מאת הרב דוד בודניק מאסכולת נובהרדוק, שהשאירו עליו רושם עז, עבר בקיץ ה'תרצ"ד לשיבת מיר, שם כיהן כמשגיח הרב ירוחם ליבוביץ. הוא נקשר אל ר' ירוחם והספיק ללמוד אצלו רק כשנתיים, עד לפטירתו בקיץ ה'תרצ"ו. אך נקשר אליו מאוד וראה את עצמו ממשיך את שיטתו, הוא חיבר עליו את הספר "אדם ביקר". ב-ה'תרצ"ח עזב את ישיבת מיר, והגיע לסטוקהולם והחל למסור שם שיעורי תורה לנוער ולמבוגרים.

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה ב-ה'תרצ"ט נתמנה לנציג של ועד ההצלה. בתפקיד זה השיג מהקונסול ההולנדי בשוודיה אלפי ויזות לבני ישיבות ולאחרים. כמו כן העביר סכומי כסף גדולים לשיבת מיר בשנחאי.

בתום המלחמה פתחה שוודיה את שעריה לכעשרים אלף פליטים יהודים, רובן נשים. הרב וולבה סייע לרב בנימין זאב יעקבזון, רבה הראשי של סטוקהולם ומנהל סניף ועד ההצלה בסטוקהולם, לפתוח בית ספר חרדי, לכאלף בנות, משוחררות מחנה הריכוז רונסבריק, באי בשם לידינגה סמוך לסטוקהולם. הרב וולבה עצמו אף נתן שיעורים במוסד זה.

ב-חשוון ה'תש"ז עלה לארץ, לאחר שנישא בגיל 33 לרבקה, בתו של הרב אברהם גרודזינסקי, משגיח בשיבת סלבודקה.

אחרי המלחמה (ישראל)

ב-חשוון ה'תש"ט הקים את ישיבת באר יעקב, לאחר התייעצות עם החזון איש. מעט לאחר מכן הצטרף לשיבת הרב משה שמואל שפירא, שכיהן בתפקיד ראש הישיבה, לצידו של הרב וולבה שכיהן כמשגיח. בתקופה זו, הוציא לאור את חלקו הראשון של ספרו "עלי שור".

ב-ה'תשכ"ז לאחר מלחמת ששת הימים החל בפעילות החזרה בתשובה מקיפה, (דבר שהיה נדיר עד אז בקרב הציבור הליטאי, ובמיוחד בזה הישיבתי). הוא החל להרצות בקיבוצים ובסיסי צבא, ועוד, והתפלמס עם כל רובדי העולם הישראלי החילוני והחרדי. נלחם במיסיון, ברפורמים ובקונסרבטיבים. שיחותיו מאותה תקופה רוכזו בספר 'עולם הידידות', או בשמו המקורי 'בין ששת לעשור'. בנוסף, עסק בהדרכת חוזרים בתשובה בישיבת דבר ירושלים, ובספרו 'אור לשב'.

ב-ה'תשמ"ב עזב הרב וולבה את ישיבת באר יעקב ועבר לירושלים, שם הקים את בית המוסר שבו גם ייסד כולל אברכים, להכשירם בבוא הזמן ללמד ולהעביר לאחרים תורה מוסר ותיקון המדות, וכעשר שנים לפני פטירתו הקים ישיבה נוספת - ישיבת גבעת שאול, שבראשה העמיד את תלמידיו הרב אליקים גצל פשקס כראש הישיבה, והרב יהודה מנדלסון ששימש כמנהל בית המוסר, כמנהלה הרוחני, כשהוא עצמו משמש בה כ"משגיח". במקביל מסר שיחות בישיבות שונות - קול תורה, מיר, נצח ישראל, לייקווד (ישראל).

נודע כדמות מוסרית בולטת והיו שראו בו שריד אחרון לתנועת המוסר מהדור שלפני השואה. כונה 'זקן המשגיחים', או 'המשגיח' סתם. התבלט בקו המחשבה האינדיבידואליסטי המיוחד שאיפיין אותו, ונחשב כאיש חינוך, שרבים היו באים להתייעץ עמו.

נפטר בחול המועד פסח ט"ז בניסן ה'תשס"ה, ונקבר בחלקת הרבנים החדשה בהר המנוחות בירושלים.

עלי שור

ספרו "עלי שור" (אשר כתבו בעילום שם) מהווה מדריך בסיסי ויסודי לבן ישיבה, בתחומי היחס לתורה ולמצוות והעבודה על האישיות. הספר מחולק לשני חלקים: חלק א' למתחילים וחלק ב' למתקדמים. שני החלקים יצאו בפער של כעשרים שנה זה מזה.

בהקדמתו ביאר הרב וולבה מהו תפקידו ומטרתו של הספר, ומאין שאב את ההשראה לכתיבתו - מוועדי מוסר שערך בישיבתו באר יעקב, ומרביתו הרב יצחק הוטנר והרב ירוחם ליבוביץ.

בספרו הוא מדגיש את חשיבות לימוד הגמרא, חשיבות התפילה, קידוש השם וחילול השם, וכן הוא עוסק בנושאים הגותיים דוגמת: מהו אדם, ומה תפקידה של התורה בעיצובו.

מתלמידיו המשמשים כמשגיחים

- הרב אורי וייסבלום, בישיבת "נחלת הלויים" בחיפה
- הרב ישראל מאיר המניק, בישיבת "יד אהרן" בירושלים
- הרב משה שפירא
- הרב יהודה מנדלסון, בישיבת "גבעת שאול" בירושלים
- הרב נחמיה נורדהיים, לשעבר בישיבת משכן יעקב בחיפה ובישיבתו של הרב יהושע נויבירט בבית וגן בירושלים, כיום בישיבת כפר גנים.
- הרב ראובן לויכטר, בעבר בישיבת "חברון גאולה" בירושלים ובישיבת "שיח ידידיה" בפתח תקווה
- הרב יעקב גוטמן, בישיבת באר יעקב לצעירים, וכשנסגרה עבר לישיבת "בית דוד" בבני ברק
- הרב ארז שלמה קייזר, בישיבות "כתר תורה" ו"שערי בינה". מחבר הספר "אשר יצווה" על חינוך הבנים.
- הרב דוד אללוף, בישיבת "דעת חיים" בירושלים, לשעבר בישיבת "נחלת משה" שם
- הרב אליהו אליעזר דסלר (השני), בישיבת פוניבו' בבני ברק

משפחתו

אשתו רבקה היא בתו של הרב אברהם גרודזינסקי, שכיהן כמשגיח בישיבת סלבודקה בליטא ונהרג בשואה. אחיותיה היו נשואות לרב ברוך רוזנברג, ראש ישיבת סלבודקה בישראל, ולרב חיים קרייזווייט, רבה של אנטוורפן. בניו: אברהם, יעקב דוד.

חתניו של הרב וולבה: הרב עזריאל ארלנגר, משגיח ישיבת מיר בארצות הברית; הרב יוסף יחיאל במברגר, רב הקהילה החרדית בחיפה; והרב יעקב אליעזר שוורצמן, ראש ישיבת לייקווד-ירושלים (בנו של הרב דב שוורצמן ונכדו של הרב אהרן קוטלר).

ספריו

ספרים שהופיעו בחייו:

- **עלי שור**, שני חלקים.

- **בין ששת לעשור** שבהוצאה מאוחרת נקרא **עולם הידידות**, ויצא לאור בתוספת הנספח "שלהבתיה" שהוסב ל"אור לשב", מדריך לחזרה בתשובה.
- **האדם ביקר** על רבו הרב ירוחם ליבוביץ ממיר.
- **זריעה ובנין בחינוך**.
- **המצוות השקולות**, על שבע המצוות שנאמר עליהן שהן שקולות כנגד כל התורה כולה.
- **פרקי קנין דעת**.

ספרים שהופיעו לאחר מותו:

- **מאמרי ימי הרצון**, מערכות מאמרים על הימים הנוראים.
- **דעת שלמה**, מערכות מאמרים על חג מתן תורה.
- **אגרות וכתבים**, מכתביו בנושאים מגוונים, תורה, מוסר, ייעוץ, ועוד.

ספרים במשנתו:

- **אבני שלמה**, ממורשתו של הרב וולבה, ירושלים, תשס"ו.

מאמריו

- "פסיכיאטריה ודת" מתוך חוברת "בשבילי הרפואה" תשמ"ב, באתר (hebrewbooks.org/28406) עמוד נ"ז.
- "אמת" היא אתחלתא דגאולה (http://www.hebrewbooks.org/3333), באתר HebrewBooks, מתוך הקבוץ התורני "עם התורה", קובץ ט', שנת תשל"ט
- בעניין תורה עם דרך ארץ (http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/hamaayan/beinyan-2.htm), באתר "דעת"
- דו-שיח מבעד למחיצה (http://www.hebrewbooks.org/pdfpager.aspx?req=29692&st=&pgnum=60&hilite=), המעיין, גיליון 21, תמוז תשמ"א

קישורים חיצוניים

- אלחנן ניר, האיש שבא משם (http://www.massculture.co.il/index.asp?mainpage=prod_enlarge&prodcate=2001=&prodtbl=200100&prodid=10&menuIDcounterID), פורום עצור כאן חושבים **המשגיח הגה"צ ר' שלמה וולבה זצ"ל** (http://bhol-forums.co.il/topic.asp?topic_id=1355) ל (495&forum_id=1364)

קטגוריות: פעילי הצלה בשואה | משגיחים ישראלים | רבנים חרדים ישראלים

יהודים הקבורים בהר המנוחות | מחברי ספרי מוסר ומחשבה | יהודים גרמנים | משפחת גרודזינסקי | גבעת שאול: רבנים

המכלול
ליקוט המכלול
כל חכמת התורה
cc 0.3

- דף זה שונה לאחרונה ב-27 במרץ 2017, בשעה 22:28.

- כל הזכויות שמורות למכון חכמת התורה (בע"מ, חל"צ, מלכ"ר).

בכל דף המצוין בסופו או בתחילת הגרסאות קודמות שלו כי מקור הדף הוא מוויקיפדיה, הטקסט בדף זה מוגש באדיבות ויקיפדיה בכפוף לרישיון Creative Commons ייחוס-שיתוף זהה 3.0, ייתכן שישנם תנאים נוספים, ראו הבהרה משפטית.

הערך באדיבות ויקיפדיה, קרדיט (https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A8%D7%91%D7%99_%D7%A9%D7%9C%D7%9E%D7%94_%D7%95%D7%95%D7%9C%D7%91%D7%94), cc 0.3